

# การประเมินผลการจัดการวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามของนักศึกษา หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข

## วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี

สุภัท วังวรสันต์<sup>1</sup>, เพ็ญดาว คำนึ่งสิทธิ<sup>2</sup>, สรินธา สุภาภรณ์<sup>3</sup>, รุ่งเพ็ชร บุญทศ<sup>4</sup>

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลการจัดการวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรีและเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดการวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนาม จำแนกตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ รวมทั้งสิ้นจำนวน 54 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แยกตามองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนการสอน ด้านแบบฟอร์มการประเมินนักศึกษา ด้านกระบวนการฝึกปฏิบัติงาน และด้านการเรียนรู้ในงานทันตสาธารณสุขของนักศึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน Independent t-test และ Mann Whitney U-test ผลการศึกษาพบว่า อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ มีความเห็นต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามโดยรวมในทุกหัวข้ออยู่ในระดับดีขึ้นไป (คะแนนเฉลี่ย 4.30) เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของการประเมินผลการจัดการวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนาม ระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศพบว่า ด้านกระบวนการฝึกปฏิบัติงานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.05$ ) ส่วนด้านการเตรียมการจัดการเรียนการสอน ด้านแบบฟอร์มการประเมินนักศึกษา ด้านการเรียนรู้ในงานทันตสาธารณสุขของนักศึกษา และในภาพรวม พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน

**คำสำคัญ :** การประเมินผล, การจัดการวิชาการฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนาม, ทันตสาธารณสุข

---

<sup>1</sup>สุภัท วังวรสันต์ ทันตแพทย์ชำนาญการ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี email: suphak@scphc.ac.th

<sup>2</sup>ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี

<sup>3</sup>ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี

<sup>4</sup>วิทยาจารย์ชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี

**The Evaluation of Dental Public Health in Community Practicum's Process,  
Bachelor of Dental Public Health Program Students,  
Sirindhorn College of Public Health, Chonburi**

Suphak Wongworasun<sup>1</sup>, Piangdao Khamneungsitti<sup>2</sup>, Sarintha Supaporn<sup>3</sup>, Rungpesh Bunthose<sup>4</sup>

**Abstract**

This research aimed to evaluate dental public health field work's process, and to compare the level of opinions towards field work's process, providing for the bachelor of public health students (dental public health program) at Sirindhorn College of public health, Chonburi. The samples were fifty four mentors and supervised teachers. The research tool was a five-level rating scale questionnaire divided into four aspects consisting of teaching and learning preparation, student assessment forms, field work procedure, and dental public health job learning of the students. The statistics used in data analysis were percentage, mean, standard deviation, independent t-test and Mann Whitney U-test. The study found that mentors and supervisors had good levels of opinions regarding the four aforementioned issues of dental public health field work's process. When comparing the mean scores of field work's process evaluation, it was found that the field work procedure was significantly different between mentors and supervised teachers ( $p < 0.05$ ). However, the mean scores of teaching and learning preparation, student assessment forms and dental public health job learning of the students were not significantly different between mentors and supervised teachers.

Keywords: evaluation, dental public health field work's process, Dental public health

---

<sup>1</sup>Suphak Wongworasun. Senior Dentist Level, Sirindhorn college of public health, Chonburi. email: [suphak@scphc.ac.th](mailto:suphak@scphc.ac.th)

<sup>2</sup>Senior Dentist Professional Level, Sirindhorn college of public health, Chonburi.

<sup>3</sup>Senior Dentist Professional Level, Sirindhorn college of public health, Chonburi.

<sup>4</sup>Senior Master of Science Professional Level, Sirindhorn college of public health, Chonburi.

## บทนำ

วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี เป็นสถาบันระดับอุดมศึกษาที่มีบทบาทในการผลิตและพัฒนาบุคลากรด้านสาธารณสุข ซึ่งมุ่งเน้นในด้านการให้บริการด้านสุขภาพ ส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาโรคและการฟื้นฟูโรคแบบองค์รวมให้แก่ประชาชน โดยผลิตบัณฑิตเพื่อตอบสนองความต้องการของชุมชน ประกอบด้วย 5 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน หลักสูตรการแพทย์แผนไทยบัณฑิต สาขาวิชาการแพทย์แผนไทย หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงสาธารณสุขศาสตร์ สาขาวิชาเทคนิคเภสัชกรรม และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาปฏิบัติการฉุกเฉินการแพทย์ กฤษฎาแสงดีและคณะ<sup>1</sup> ได้ทำการศึกษาทิศทางการผลิตกำลังคนสาขาสาธารณสุขชุมชน สาขาทันตสาธารณสุขและสาขาเทคนิคเภสัชกรรม ของสถาบันพระบรมราชชนก พบว่า ในปัจจุบัน ประเทศไทยมีความต้องการกำลังคนด้านสุขภาพ เพื่อพัฒนาระบบสุขภาพของประชาชนที่ตอบสนองนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขมากขึ้น โดยคุณลักษณะของผู้ที่สำเร็จการศึกษาที่ชุมชนต้องการคือ มีความสามารถในการทำงานร่วมกับชุมชน มีการทำงานในเชิงรุกที่เน้นการส่งเสริมป้องกันโรคเป็นสำคัญ เสกสรร มานวิโรจน์<sup>2</sup> ได้ทำการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของบัณฑิตสาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์ตามความคิดเห็นของผู้ใช้บัณฑิตในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล พบว่าผู้ใช้บัณฑิตมีความต้องการบัณฑิตที่มีคุณลักษณะทางด้านปัญญามากที่สุด รองลงมาคือด้านความรู้ ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ โดยต้องการให้นักศึกษามีทักษะในการปฏิบัติงานด้านวิชาชีพสาธารณสุขชุมชนได้อย่างมีคุณภาพและมีมาตรฐาน หลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข เป็นหลักสูตรที่มุ่งผลิตนักวิชาการสาธารณสุข ซึ่งสามารถปฏิบัติงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพทั่วไป การสร้างเสริมสุขภาพช่องปากในชุมชน การป้องกันโรคในช่องปาก การรักษาทางทันตกรรมขั้นพื้นฐาน โดยปฏิบัติงานในสถานบริการสาธารณสุขของภาครัฐได้<sup>3</sup> การจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรได้มีการปรับปรุงมาเป็นระยะ โดยในส่วนของนักศึกษาชั้นปีที่ 4 ก่อนจบการศึกษาจะมีการลงฝึกปฏิบัติงานในรายวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนาม ซึ่งเป็นการฝึกงานตามบทบาทหน้าที่ของเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุขโดยมุ่งเน้นด้านงานส่งเสริมทันตสุขภาพในชุมชน ซึ่งการฝึกงานจะช่วยให้นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงานจริง ได้เรียนรู้ถึงกระบวนการทำงานในชุมชนได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ ยังเป็นการสร้างความเชื่อมั่นและเกิดเจตคติที่ดีต่อวิชาชีพด้านทันตสาธารณสุขในอนาคตได้ คณะผู้วิจัยเล็งเห็นว่าจำเป็นต้องมีประเมินการฝึกปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในชุมชน เพื่อเป็นการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานเกี่ยวกับความเหมาะสมของปัจจัยนำเข้า ช่วงเวลาฝึกงานและกระบวนการฝึก ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหลักสูตรฯ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการจัดการเรียนการสอนแก่นักศึกษา และสามารถนำผลการศึกษาไปใช้ในการพัฒนาแนวทางในการจัดการฝึกปฏิบัติงานทันตสาธารณสุขในชุมชนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพต่อไป

## วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการจัดการวิชาชีพปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี จำแนกตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดการวิชาชีพปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข วิทยาลัยการสาธารณสุข สิรินธร จังหวัดชลบุรี จำแนกตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ

## วิธีดำเนินการวิจัย

### 1. ขอบเขตประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีจำนวน 54 คน แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ อาจารย์พี่เลี้ยง ซึ่งเป็นทันตแพทย์ นักวิชาการสาธารณสุข เจ้าหน้าที่งานสาธารณสุขชุมชน และเจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข ที่ทำหน้าที่ดูแลการฝึกปฏิบัติงานในชุมชนของนักศึกษา จำนวน 32 คน และอาจารย์นิเทศ ซึ่งเป็นอาจารย์ในหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข ที่ทำหน้าที่นิเทศการฝึกปฏิบัติงานของนักศึกษา จำนวน 22 คน

### 2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ เกี่ยวกับการประเมินผลการจัดการวิชาชีพปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามในชุมชน ซึ่งผู้วิจัยพัฒนาจากแบบสอบถามของเพ็ญดาวและคณะ<sup>4</sup> มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.75 ทำการตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหาโดยนำแบบสอบถามให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ใช้ดัชนีความสอดคล้อง Index of congruency : IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.67 ขึ้นไป แบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ตำแหน่งงาน ประสบการณ์การทำงาน เป็นต้น มีลักษณะการตอบเป็นแบบรายการตรวจสอบ และแบบปลายเปิด ส่วนที่ 2 แบบสอบถามประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามในชุมชน จำนวน 25 ข้อ แยกตาม องค์ประกอบ 4 ด้าน คือ ด้านการเตรียมการจัดการเรียนการสอน ด้านแบบฟอร์มการประเมินนักศึกษา ด้านกระบวนการฝึกปฏิบัติงาน และด้านการเรียนรู้ในงานทันตสาธารณสุขของนักศึกษา เป็นแบบมาตรวัดประเมินค่า มีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ (พึงพอใจในระดับดีมาก ดี ปาน

กลาง น้อย น้อยที่สุด ตามลำดับ) โดยการแบ่งระดับความพึงพอใจจะใช้การประเมินช่วงคะแนนเฉลี่ยตามเกณฑ์ของเบสท์ และส่วนที่3 เป็นข้อเสนอแนะอื่นๆ

### 3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามให้แก่อาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศในวันที่มีการปฐมนิเทศ จากนั้นจึงมอบแบบสอบถามให้กับนักศึกษาเพื่อนำส่งคืนในวันสุดท้ายที่มีการฝึกงาน ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับข้อมูลทั่วไปของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ และวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามของนักศึกษา จำแนกตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ โดยใช้สถิติ Independent t-test ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 กรณีที่ข้อมูลมีการแจกแจงเป็นแบบปกติ หากข้อมูลมีการแจกแจงไม่เป็นแบบปกติ จะเลือกใช้สถิติ Mann Whitney U Test งานวิจัยครั้งนี้ ได้หนังสือรับรองจริยธรรมจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ระดับวิทยาลัยของวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี เลขที่รับรอง 1/62 เมื่อวันที่ 23 มกราคม พ.ศ. 2562

### ผลการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลทั่วไปของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 74.1 ส่วนใหญ่มีอายุ 21-40 ปี และมีตำแหน่งเป็นทันตแพทย์ ร้อยละ 42.6 รองลงมาคือ นักวิชาการสาธารณสุข ร้อยละ 21.4 มีอายุราชการต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 57.4 และมีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 10 ปี ร้อยละ 64.8 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (N=54)

| ข้อมูลทั่วไป | จำนวน | ร้อยละ |
|--------------|-------|--------|
| เพศ          |       |        |
| หญิง         | 40    | 74.1   |
| ชาย          | 14    | 25.9   |
| อายุ         |       |        |
| 21-30 ปี     | 18    | 33.3   |
| 31-40 ปี     | 18    | 33.3   |
| 41-50 ปี     | 9     | 16.7   |
| 51-60 ปี     | 9     | 16.7   |

ตารางที่ 1 จำนวนและร้อยละของอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศจำแนกตามข้อมูลทั่วไป (N=54) (ต่อ)

| ข้อมูลทั่วไป                                 | จำนวน | ร้อยละ |
|----------------------------------------------|-------|--------|
| ตำแหน่ง                                      |       |        |
| ทันตแพทย์                                    | 23    | 42.6   |
| เจ้าพนักงานสาธารณสุขชุมชน                    | 4     | 7.4    |
| เจ้าพนักงานทันตสาธารณสุข                     | 7     | 13.0   |
| นักวิชาการสาธารณสุข                          | 13    | 24.1   |
| วิทยากร                                      | 3     | 5.6    |
| อื่นๆ เช่น พยาบาลวิชาชีพ แพทย์แผนไทย เป็นต้น | 4     | 7.4    |
| ประสบการณ์การทำงาน                           |       |        |
| ต่ำกว่า 10 ปี                                | 35    | 64.8   |
| 11-20 ปี                                     | 5     | 9.3    |
| มากกว่า 20 ปีขึ้นไป                          | 14    | 25.9   |

ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการจัดการวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามของนักศึกษาหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาทันตสาธารณสุข ตามความคิดเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ ในภาพรวม พบว่าอยู่ระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย  $4.30 \pm 0.50$ ) เมื่อพิจารณาความคิดเห็นของอาจารย์ที่เลี้ยง พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับดี (ค่าเฉลี่ย  $4.15 \pm 0.52$ ) เมื่อแยกตามองค์ประกอบ อาจารย์ที่เลี้ยงมีความพึงพอใจในด้านการเตรียมการจัดการเรียนการสอนสูงสุด (ค่าเฉลี่ย  $4.23 \pm 0.51$ ) โดยเฉพาะในหัวข้อการประสานงานของภาคศึกษากับแหล่งฝึกมีความเหมาะสมและการปฐมนิเทศอาจารย์ที่เลี้ยง ทำให้เข้าใจวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติงานและบทบาทของการเป็นอาจารย์ที่เลี้ยงมากขึ้น ด้านองค์ประกอบที่อาจารย์ที่เลี้ยงมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือด้านกระบวนการฝึกปฏิบัติงาน (ค่าเฉลี่ย  $4.02 \pm 0.60$ ) ในหัวข้อระยะเวลาการฝึกปฏิบัติงาน ในส่วนของอาจารย์นิเทศ มีความเห็นในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก (ค่าเฉลี่ย  $4.46 \pm 0.41$ ) โดยมีความพึงพอใจด้านกระบวนการฝึกปฏิบัติงานสูงสุด (ค่าเฉลี่ย  $4.55 \pm 0.48$ ) ในหัวข้อวัตถุประสงค์ของการฝึกปฏิบัติงานมีความเหมาะสม และองค์ประกอบที่อาจารย์นิเทศมีความพึงพอใจน้อยที่สุดคือ ด้านแบบฟอร์มประเมินนักศึกษา (ค่าเฉลี่ย  $4.34 \pm 0.54$ ) ในหัวข้อแบบประเมินการฝึกปฏิบัติ แบบประเมินพฤติกรรม และแบบประเมินการนำเสนอผลการดำเนินโครงการมีความเหมาะสม ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 2

ในส่วน of ข้อเสนอแนะอื่นๆ อาจารย์ที่เลี้ยงเห็นควรให้มีการสอนนักศึกษาลงข้อมูลผู้ป่วยในระบบเพิ่มในแผนการเรียนการสอน เพื่อประโยชน์ในการทำงานจริงที่โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล และอยากให้มียุทธศาสตร์หรืองบประมาณในการจัดกิจกรรมเพิ่มเติม ในส่วนของอาจารย์นิเทศมีความเห็นให้มีการจัดทำสื่อ

วิดิทัศน์นำเสนอในวันปฐมนิเทศ แสดงกระบวนการปฏิบัติงานในชุมชนตั้งแต่ต้นจนเสร็จสิ้นการฝึกงาน เพื่อให้  
อาจารย์พี่เลี้ยงและนักศึกษาได้เห็นภาพรวมและเข้าใจเป้าหมายของรายวิชามากขึ้น

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคิดเห็นต่อการจัดการวิชาชีพปฏิบัติวิชาชีพทันต  
สาธารณสุขภาคสนาม จำแนกตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศในแต่ละองค์ประกอบ

| องค์ประกอบ                                              | อาจารย์พี่เลี้ยง |          |       | อาจารย์นิเทศ |          |       | รวม    |          |       |
|---------------------------------------------------------|------------------|----------|-------|--------------|----------|-------|--------|----------|-------|
|                                                         | N = 32           |          |       | N = 22       |          |       | N = 54 |          |       |
|                                                         | $\mu$            | $\sigma$ | ระดับ | $\mu$        | $\sigma$ | ระดับ | $\mu$  | $\sigma$ | ระดับ |
| 1. ด้านการเตรียมการ<br>จัดการเรียนการสอน                | 4.23             | 0.51     | ดีมาก | 4.44         | 0.47     | ดีมาก | 4.31   | 0.50     | ดีมาก |
| 2. ด้านแบบฟอร์มการ<br>ประเมินนักศึกษา                   | 4.17             | 0.70     | ดี    | 4.34         | 0.54     | ดีมาก | 4.24   | 0.64     | ดีมาก |
| 3. ด้านกระบวนการฝึก<br>ปฏิบัติงาน                       | 4.02             | 0.60     | ดี    | 4.55         | 0.48     | ดีมาก | 4.24   | 0.61     | ดีมาก |
| 4. ด้านการเรียนรู้ในงาน<br>ทันตสาธารณสุขของ<br>นักศึกษา | 4.19             | 0.69     | ดี    | 4.50         | 0.44     | ดีมาก | 4.31   | 0.62     | ดีมาก |
| รวม                                                     | 4.15             | 0.52     | ดี    | 4.46         | 0.41     | ดีมาก | 4.30   | 0.50     | ดีมาก |

ผลการศึกษาเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามของ  
นักศึกษา ระหว่างความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ พบว่าด้านกระบวนการฝึกปฏิบัติงานมี  
ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.05$ ) ส่วนด้านการเตรียมการจัดการเรียนการสอน ด้าน  
แบบฟอร์มการประเมินนักศึกษา ด้านการเรียนรู้ในงานทันตสาธารณสุขของนักศึกษา และในภาพรวม พบว่าไม่  
มีความแตกต่างกัน ผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 3-4

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการจัดการวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามในภาพรวมระหว่างความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ โดยสถิติ Independent t-test

| สถานภาพ          | N  | $\mu$ | $\sigma$ | Mean   | 95% CI     | t      | p-value |
|------------------|----|-------|----------|--------|------------|--------|---------|
| Difference       |    |       |          |        |            |        |         |
| อาจารย์พี่เลี้ยง | 32 | 4.16  | 0.55     | -0.280 | -0.546 ถึง | -2.106 | 0.309   |
| อาจารย์นิเทศ     | 22 | 4.43  | 0.42     |        | -0.013     |        |         |

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามระหว่างความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ ตามองค์ประกอบ โดยสถิติ Mann Witney U test

| องค์ประกอบ                                   | สถานภาพ          | N  | Mean  | Sum of Rank | Mann Whitney U | Z      | Asymp.Sig (2-tailed) |
|----------------------------------------------|------------------|----|-------|-------------|----------------|--------|----------------------|
| ด้านการเตรียมการจัดการเรียนการสอน            | อาจารย์พี่เลี้ยง | 32 | 25.03 | 801         | 273            | -1.414 | 0.157                |
|                                              | อาจารย์นิเทศ     | 22 | 31.09 | 684         |                |        |                      |
| ด้านแบบฟอร์มการประเมินนักศึกษา               | อาจารย์พี่เลี้ยง | 32 | 26.53 | 849         | 321            | -0.555 | 0.579                |
|                                              | อาจารย์นิเทศ     | 22 | 28.91 | 636         |                |        |                      |
| ด้านกระบวนการฝึกปฏิบัติงาน                   | อาจารย์พี่เลี้ยง | 32 | 22.08 | 706.5       | 178.5          | -3.102 | 0.002*               |
|                                              | อาจารย์นิเทศ     | 22 | 35.39 | 778.5       |                |        |                      |
| ด้านการเรียนรู้ในงานทันตสาธารณสุขของนักศึกษา | อาจารย์พี่เลี้ยง | 32 | 24.70 | 790.5       | 262.5          | -1.614 | 0.107                |
|                                              | อาจารย์นิเทศ     | 22 | 31.57 | 694.5       |                |        |                      |

\* p < 0.05

### สรุปและอภิปรายผล

1. ผลการศึกษาระดับความคิดเห็นต่อการจัดการวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามของนักศึกษา ตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ ในภาพรวมทั้ง 4 องค์ประกอบอยู่ระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของเพ็ญดาว คำนิงสิทธิและคณะ<sup>4</sup> และงานวิจัยของ รุ่งเพชร บุญทศและคณะ<sup>6</sup> ที่ได้ทำการประเมินผลการฝึกปฏิบัติงานภาคสนามของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรสาธารณสุขศาสตร (ทันตสาธารณสุข) วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดชลบุรี จำแนกตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์

นิเทศ และนักศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า ทุกกลุ่มเป้าหมายมีการประเมินคะแนนทุกหัวข้อมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก ในงานวิจัยนี้ เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศ ใน ภาพรวมทุกองค์ประกอบ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน อาจเป็นเพราะทั้งอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ มี ความเห็นตรงกันว่าการฝึกภาคสนามในภาพรวมมีความสอดคล้องเหมาะสม และมีความเข้าใจในวัตถุประสงค์ ของการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน สามารถปฏิบัติงานได้ดีตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ

2. เมื่อพิจารณาแยกตามองค์ประกอบ การประเมินผลการจัดการวิชาชีพปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุข ภาคนาม ตามความคิดเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ ในด้านการเตรียมการจัดการเรียนการสอนอยู่ ในระดับดีมาก และเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศในด้านการ เตรียมการ พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน อธิบายได้ว่าถึงแม้ว่าทั้งอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศจะมีการ เตรียมการตามบทบาทหน้าที่ที่แตกต่างกัน แต่ทางหลักสูตรได้มีการจัดโครงการปฐมนิเทศให้แก่อาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ โดยมีการประชุมหาข้อตกลงถึงแนวทางการฝึกปฏิบัติร่วมกัน มีการจัดทำคู่มือแจกให้แก่อาจารย์พี่ เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ เพื่อให้เข้าใจในรายละเอียดของรายวิชาและเป็นแนวทางในการฝึกนักศึกษาได้มากขึ้น จึง ส่งผลให้ผลการประเมินของทั้งสองกลุ่มอยู่ในระดับดีมากเช่นเดียวกัน

3. การประเมินผลการจัดการวิชาชีพปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคนาม ในด้านแบบฟอร์มการ ประเมิน ตามความเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงอยู่ในระดับดี ส่วนของอาจารย์นิเทศอยู่ในระดับดีมาก แต่เมื่อ เปรียบเทียบระดับความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศในด้านนี้พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากทั้ง 2 กลุ่มมีความคิดเห็นตรงกันว่าหัวข้อการฝึกปฏิบัติงานมีความถูกต้องครบถ้วน เนื่องจากมี การปรับแบบฟอร์มคู่มือประเมินผล รวมถึงเกณฑ์การประเมินร่วมกันระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์ผู้ดูแล รายวิชาภาคนามในวันปฐมนิเทศเพื่อสร้างเกณฑ์การให้คะแนนให้ชัดเจนมากกว่าภาคการศึกษาที่ผ่านมา โดย จากผลการวิจัยพบข้อปรับปรุงเล็กน้อยจากอาจารย์พี่เลี้ยง ในหัวข้อการศึกษาสภาพทั่วไปและการวิเคราะห์ สภาวะสุขภาพช่องปากของชุมชน สอดคล้องกับรุ่งเพชร บุญทศและคณะ<sup>6</sup> ที่พบว่าความเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศและนักศึกษา ในด้านความเหมาะสมของหัวข้อปฏิบัติงาน ไม่มีความแตกต่างกัน แต่ไม่สอดคล้อง กับเพียงดาว คำนิงสิทธิและคณะ<sup>4</sup> ที่พบว่า ความคิดเห็นต่อการฝึกงานภาคนามของอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และนักศึกษาในหัวข้อแบบฟอร์มการประเมิน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.05$ )

4. การประเมินผลการจัดการวิชาชีพปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคนามในด้านกระบวนการฝึก ปฏิบัติงาน ตามความเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงอยู่ในระดับดี ส่วนของอาจารย์นิเทศอยู่ในระดับดีมาก โดยหัวข้อที่ อาจารย์พี่เลี้ยงให้คะแนนน้อยที่สุดคือ ระยะเวลาการฝึกปฏิบัติงาน โดยมีความเห็นให้เพิ่มระยะเวลาฝึกให้นาน กว่า 2 เดือน และเมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศในด้านนี้พบว่ามีความ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.05$ ) ทั้งนี้เพราะอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศมีบทบาทหน้าที่ แตกต่างกันในเรื่องความรับผิดชอบต่อกระบวนการฝึกปฏิบัติ เช่น การบริหารเวลาฝึกปฏิบัติงานในพื้นที่ ความ

เหมาะสมของการนิเทศงาน การวัดและประเมินผลการฝึกปฏิบัติงาน เป็นต้น ส่งผลให้เกิดมุมมองที่แตกต่างกัน ด้านการฝึกปฏิบัติงาน สอดคล้องกับรุ่งเพชร บุญทศและคณะ<sup>6</sup> และเพ็ญดาว คำนึ่งสิทธิและคณะ<sup>4</sup> ที่พบว่า ความเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศงานและนักศึกษา ในด้านกระบวนการฝึกปฏิบัติงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ( $p < 0.05$ ) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของบุญเลิศจันทร์ไสยและพรณี เจริญธนวิธ<sup>7</sup> ที่พบว่า ผู้ประเมินที่มาจากประเภทของสถานประกอบการที่ต่างกัน สาขาวิชาที่ต่างกัน จะมีบริบทที่ต่างกัน ส่งผลให้ความคิดเห็นต่อการประเมินการฝึกงานของนักศึกษาในทักษะด้านกระบวนการปฏิบัติงานมีความแตกต่างกัน

5.การประเมินผลการจัดการวิชาฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามในด้านการเรียนรู้ในงานทันตสาธารณสุขของนักศึกษา ตามความเห็นของอาจารย์พี่เลี้ยงอยู่ในระดับดี ส่วนของอาจารย์นิเทศอยู่ในระดับดีมาก เมื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นระหว่างอาจารย์พี่เลี้ยง และอาจารย์นิเทศในด้านการเรียนรู้ในงานทันตสาธารณสุขของนักศึกษา พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศเห็นตรงกันว่านักศึกษาสามารถปฏิบัติงานได้ดี เกิดการเรียนรู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการ โดยในวันปฐมนิเทศนักศึกษา ทางหลักสูตรได้มีการเชิญวิทยากรมาบรรยายด้านเทคนิควิธีการเรียนรู้งานในชุมชน ทักษะการทำงานเป็นทีม และการประเมินผล รวมถึงมีการปรับทัศนคติก่อนฝึกงานภาคสนามทำให้นักศึกษามีการปฏิบัติงานในชุมชนอยู่ในเกณฑ์ดี ซึ่งสนับสนุนการวิจัยของรักชนก โสภพิศ<sup>8</sup> ที่พบว่า รูปแบบการเตรียมความพร้อมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่มีการปรับคุณสมบัติด้านทัศนคติ ด้านลักษณะนิสัย และด้านทักษะความรู้ จะช่วยให้นักศึกษามีความพร้อมต่อการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสูงกว่านักศึกษาที่ได้รับการเตรียมความพร้อมแบบปกติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับปัทมา ล้อพงศ์พานิชย์<sup>9</sup> ที่พบว่า การจัดประสบการณ์วิชาชีพฯ ให้แก่นักศึกษาจะช่วยพัฒนาความรู้ ความเข้าใจและทักษะเชิงวิชาชีพสาธารณสุขชุมชน ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

### ข้อเสนอแนะ

ก่อนออกฝึกปฏิบัติงาน ควรมีการสรุปความรู้ภาคทฤษฎีทางด้านงานทันตกรรมชุมชนให้แก่นักศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจและทำให้มองเห็นภาพรวมก่อนฝึกภาคสนาม และในการฝึกงานใช้ระยะเวลา 2 เดือน ซึ่งน้อยเกินไปในการลงปฏิบัติงาน ดังนั้นควรมีการบูรณาการรายวิชาที่มีการฝึกปฏิบัติ เข้าด้วยกันเพื่อเพิ่มระยะเวลาในการลงชุมชนเพิ่มขึ้นได้

### ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานวิจัย

ควรมีการศึกษาเรื่องของการประเมินผลการฝึกปฏิบัติวิชาชีพทันตสาธารณสุขภาคสนามในมุมมองของนักศึกษาเพิ่มเติม รวมถึงการศึกษาปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ในการฝึกปฏิบัติงานเพิ่มเติม เช่น เพศ ประสบการณ์ในการทำงานของอาจารย์พี่เลี้ยงและอาจารย์นิเทศ และปัจจัยทางสังคมด้านอื่นๆ เป็นต้น

#### เอกสารอ้างอิง

1. Sawaengdee K, Rajataram B, Sarakshetrin A, Chantra R, Muangyim K, Wattanakul S, et al. A Study of the Healthcare Workforce for Community Public Health, Dental Public Health and Technical Pharmacy Under the Supervision of Praboromarajchanok Institute for Health Workforce Development. The Southern College Network Journal of Nursing and Public Health. 2017; 4(3): 119-34. (in Thai).
2. Manawiroj S. The Desirable Characteristics of Graduates of the Executives' expectation in the subdistrict health promotion hospital, Nonthaburi Province. Nonthaburi: Rajapruk University; 2017. (in Thai).
3. Sirindhorn College of Public Health Chonburi, Praboromarajchanok Institute, Ministry of Public health. Bachelor of Public Health Program in Dental Public Health (Revised edition); 2017: 3-9. (in Thai).
4. Khamneungsitti P, Bunthos R, Phalitnonkiat A. Dental Public Health in community Practicum Evaluation of Diploma of Public Health Program students (Dental Public Health) Sirindhorn College of Public Health, Chonburi. Chonburi: Sirindhorn College of Public Health Chonburi; 2010. (in Thai).
5. Best J.W. Research in education. 3<sup>rd</sup> ed. Englewood Cliffs NJ: Prentice-Hall; 1977.
6. Bunthos R, Phalitnonkiat A, Tunkimhong B, Kumpiranon R, Bunthos P. Field Practicum II Evaluation of the Certificate of Public Health Program Students (Dental Public Health) Sirindhorn College of Public Health, Chonburi. Chonburi: Sirindhorn College of Public Health Chonburi; 2007. (in Thai).
7. Chunsai B, Charoentanawich P. The Evaluation of Students Field work Efficiency in Faculty of Science and Technology, Prince of Songkla University, Pattani Campus. Academic Services Journal. 2010; 21(1): 110-37. (in Thai).
8. Sophapit R. The Development of the Experience Readiness Preparation Model for Tourism Management Students. Veridian E-Journal SU. 2011; 4(1): 468-90. (in Thai).
9. Lophongpanit P. Development of Field Experience in Community Health's Model Bachelor of Public Health Program in Community Health. Ubon Rachathani: Faculty of Public Health, Ubon Rachathani Rajabhat University; 2015. (in Thai).